

– וחייבין עליה משום אשת איש –

And one is liable for her as a married woman

OVERVIEW

The משנה (in נדה) teaches us various rules that apply to a קטנה who is three years old (or older). She can be מקודשת בביאה, a יבם is (also) קונה her with ביאה, one who has illicit relations with her is liable as an אשת איש and (lastly) any of the עריות who have relations with her are to be put to death. There seems to be a redundancy here; if we are told that כל העריות מומתין על ידה, then it follows that חייבין עליה משום א"א. Our תוספות discusses this issue.

פירש הקונטרס¹ אם קיבל בה אביה קדושין –

רש"י explained that she is a married woman (and therefore one is liable on account of her status) if her father received קידושין on her behalf.

² interpretation: רש"י's challenges תוספות

ויש לתמוה אמאי איצטריך וחייבין עליה משום אשת איש –

And one wonders; why is it necessary for the משנה to state וחייבין עליה – משום א"א

והא קתני סיפא אם בא עליה אחד מכל העריות שבתורה מומתים על ידה –

For the משנה states; 'if one of the עריות mentioned in the תורה was בא עליה they will be put to death on account of her' –

ואשת איש בכלל³ כדמוכח פרק בן סורר ומורה⁴ (סנהדרין דף סט,א) –

And an א"א is included in the עריות שבתורה [in this משנה] as is evident in פרק בן סורר ומורה –

אפילו בהמה כדאיתא פרק ד' מיתות (שם נה,ב) בשמעטא דתקלה וקלון⁵ –

¹ בד"ה וחייבין. It seems that רש"י is (also) addressing this issue and explains that the novelty is that if the father received קידושין כסף (or שטר) [before she was a ג' בת] she is also considered an א"א (and not only by (קידושין ביאה), however there is no חיוב א"א until she is a ג' בת. See footnote # 220.

² It is evident from פרש"י that רש"י is not referring to יבם and עליה משום א"א.

³ תוספות rejects a possible answer. Perhaps the statement of כל העריות refers only to those ביאות that are with forbidden relatives but does not include the איסור א"א. תוספות negates this.

⁴ The גמרא there cites the end of this משנה that מכל עריות and asks why should he be killed maybe she will become an אילנית and the קידושין are not תופס (so she is not an אשת איש); indicating that we are discussing the עריות of א"א. [See later in this תוספות.]

⁵ The משנה in נדה states that by an act of bestiality the animal is killed for two reasons. She caused a תקלה (a stumbling) to the person (he sinned on account of the בהמה); and secondly because of קלון (shame) people will say that person was stoned because of this animal. The גמרא there cites the end of this משנה which states ואפילו בהמה and says בא עליה אחד מכל עריות וכו' indicating that a בהמה is included in עריות. Therefore תוספות asks if בהמה is considered עריות then certainly א"א should be considered עריות.

Even relationships with an **animal** is included in the term עריות **as is mentioned in מיתות ד' פרק in the סוגיא of תקלה וקלון**. The question on רש"י is if the father was קידושין מקבל, why mention that חייבין עליה משום א"א if it is already mentioned in the סיפא?!

והיבין עליה משום א"א offers his explanation of

ונראה לרבינו יצחק דקאי אאם בא עליה יבם קנאה –

And it is the view of the ר"י that משום א"א is referring to the previous ruling that 'if her בא עליה was יבם he acquires her' as his wife, to the extent that - וחייבין עליה משום א"א

וקא משמע לן דקונה קנין גמור וחייבין עליה אף מדאורייתא –

And the משנה teaches us that the יבם acquires her with a complete קנין of אישות and one is חייב even מדאורייתא for having relations with her -

דסלקא דעתין אמינא⁶ דלא קניא אלא מדרבנן—

For we may have assumed and said that he acquires her only מדרבנן

כדאמר (יבמות דף סח:א) **עשו ביאת בו ט' במאמר** ⁷ **בגדול** –

As the גמרא states ‘they made the ביאה of a nine year old יבם with his יבמה as if it were a מאמר by an adult יבם’, where he is only קונה -

דממעטין לה לקמן בפירקין (דף יט, א) מאשר ינאף את אשת איש⁸ פרט לאשת קטן –

For we exclude this case from חייב מיתה later in this פרק from the פסוק of וְאִישׁ אֲשֶׁר יִנָּאֵף אֶת אִשְׁתּוֹ, this excludes that wife of a קטן, that if someone is קטן with an אשת קטן there is no חייב מיתה, therefore we may think that -

הכא נמי⁹ נעשה ביאה בקטנה כמאמר בגדול קא משמע לן¹⁰ —

Here too when the **בא** על הקטנה **יבם** **we should consider this** **ביאה בקטנה** **as a** **מאמר בגדול** **and there should be no** **חיוב מיתה**, therefore the **משנה teaches** **us** that if a **יבם** is **על הקטנה** **בא** על הקטנה **you are** **א"א** **חייבין עליה משום א"**

In summation תוספות explains that the phrase of וחיבין עליה משום אשת איש is connected to the phrase immediately preceding it; ואם בא עליה יבם קנה, teaching us that if a יבם is בא על anyone who is מזנה with this קטנה is מחויב מיתה since she is considered an א"א.

⁶ קנין מדאורייתא explains why we might have thought otherwise that it is not a קנין מדאורייתא.

חכמים (אירוסין). However the ביאה (there is no יבמה as his wife only through אירוסין). This קנין is valid only instituted that before the ביאה there should be a קנין אירוסין (שטר or כסף through). However מדאורייתא she is not an אשת איש (so that no other brother can be מייבם her, etc.); however מדרבנן

⁸ ויקרא (קדושים) כ,י.

⁹ One may think that just as by *האב על היבמה* there is no *מדאורייתא* since one of the participants is a minor (so we cannot have a valid *קנין*), similarly if a *גדול* is *הקטנה* there should also be no *קנין* *מדאורייתא* since one of the participants is a minor. [It is not comparable to *קידושי קטנה* because there the father is *מקבל* the *קידושין*. See *מהרש"א*.] The *משנה* teaches us otherwise.

¹⁰ The reason for the difference; a קטן cannot acquire (therefore יבמתו is בן ט' הוא על יבמתו), however the reason a קטנה can be acquired, therefore a גדול הוא על בת ג' יבמתו he is her קונה.

ואם בא עליה יבם is referring to asks on his explanation that א"א משום א"א

ומיהו קשה דבפרק בן סורר ומורה (סנהדרין דף סט, א) דייק מהך –

However there is a difficulty with this explanation for in פרק בן סורר ומורה
the גמרא **infers from this** phrase of א"א משום א"א –

דהולכין בדיני נפשות אחר הרוב –

That we follow the majority even in capital cases –

דאי לא אזלינן אחר הרוב ניחוש דילמא איילוניית¹¹ היא ואדעתא דהכי לא קדיש –

For if we do not follow the majority then why do we say that חייבין עליה
א"א is referring to the case of **יבם** **אם** **בא עליה יבם** **משום א"א** **and**
the husband **had no intention of being מקדש her under these** circumstances.
This concludes the citation of the גמרא.

continues with his question:

והשתא כיון דאאם בא עליה יבם קאי הוה ליה למימר אדעתא דהכי לא ייבם –

And now since according to explanation the phrase of **חייבין עליה**
the גמרא **should have** **asked** **‘אדעתא דהכא לא יבם’** and not **אדעתא דהכי לא קדיש**, since we are discussing the
case of **יבום** where there is no **קידושין**, only **יבום בביאה**!

anticipates a possible solution and rejects it:

וכי תימא דאקדושין דאחיו שמת קאי ולהכי קאמר דאדעתא דהכי לא קדיש¹² –

And if you will say that we are referring to the קידושין of the deceased
brother (the original husband of the **יבמה**) **and therefore the גמרא said**
אדעתא דהכי לא קדיש. **אדעתא דהכי לא קדיש** rejects this answer –

והשתא¹³ מאי נפקא מינה אפילו אדעתא דהכי קדיש –

For now what difference is there whether קדיש or not; even if
אדעתא דהכי לא קדיש (even if she is an **איילוניית**) –

מכל מקום מצי למיפרך אמאי חייבים משום אשת איש –

Nevertheless the גמרא can still ask why there is a חיוב of א"א –

והא איילוניית לאו בת ייבום היא דכתיב (דברים כה¹⁴) אשר תלד פרט לאיילוניית –

¹¹ An איילוניית is a woman who can bear no children. We cannot be aware by a קטנה if she will turn out to be איילוניית. Most women however are not איילוניית.

¹² The question is; if we do not follow the רוב then the initial קידושין are not valid, for the original husband never intended to marry an איילוניית, therefore she is not ליבום. [The ביאה of the יבם was (which is non-existent) and not קידושין, so therefore she is not an א"א. Alternately the יבם also is not מקדש her אדעתא דהכי.]

¹³ Now that the issue is whether she is a בת יבום (as opposed to the original question; whether the יבם had intent to be קונה her as a wife (if she is an איילוניית). See ‘Thinking it over’ # 1.

¹⁴ The פסוק reads: 'והיה הבכור אשר תלד וגו'; indicating that the יבמה is a child bearing woman.

Since an איילונית is not eligible for יבום as the תורה writes אשר תלד (which she will give birth to), this excludes an איילונית who cannot give birth.

answers: תוספות

לכן נראה לפרש דחייבין עליה משום אשת איש –

Therefore it appears that the proper explanation is that the phrase חייבין refers to a regular marriage with a woman – עליה משום א"א

בין אם בא עליה יבם בין אשת איש דעלמא קאי –

Refers to both יבם and also to a regular אשת איש (not necessarily a יבם) –

וחידוש הוי דקאי נמי אם בא עליה יבם –

However the novelty is that חייבין refers also to א"א משום א"א –

דמסיפא דאם בא עליה א' מכל העריות כולי לא הוה שמעינן –

Since from the סיפא which states מכאן העריות, etc. we would not have known that by a יבם there is a א"א –

דמהיא לא משתמע אלא דוקא אשת איש –

Because that statement would only indicate an א"א but not an יבם¹⁵ –

והתם פריך מהא דמחייבין משום אשת איש¹⁶ –

And there in סנהדרין he proves that חייבין from the fact that אחר הרוב – משום א"א.

והייבין עליה משום א"א states משנה offers an alternate explanation why the תוספות

והרב רבינו דוד תירץ דאיצטריך למיתני וחייבין עליה משום אשת איש –

And חייבין עליה משום א"א answered that it is necessary to state הר"ר דוד – לאשמועינן דסיפא דמומתים על ידה רצונו לומר –

To teach us that the סיפא when it states מומתים על ידה it means to say –

דאף הבהמה אם היא באה על האשה נהרגה על ידה הבהמה –

That even by a בהמה; if the בהמה was באה on this אשה (who is ג' בת) the בהמה would be killed because of her –

דאי לא תני אלא הא דמומתים על ידה –

For if it would only state מומתים על ידה and it would not state previously חייבין – עליה משום א"א

הוה אמינא היינו דוקא עריות דומיא דאשת איש אבל הבהמה לא –

¹⁵ previously explained that we might assume that a יבם הבא על הקטנה is not קונה just as a בן ט' is not קונה. See footnote # 9.

¹⁶ The question there is not (necessarily) in the case of a יבם, but rather by a regular marriage with a קטנה. Therefore the גמרא can say קדיש לא דהכי לא אדעתא דהכי לא קדיש. See 'Thinking it over' # 2.

I would have said that only עריות which are similar to א"א are מומתים על ידה, but not a בהמה -

אבל השתא דתנא ברישא וחייבין עליה משום אשת איש -

However now that it was taught in the רישא that א"א משום א"א - חייבין עליה משום א"א

אם כן סיפא דקתני מומתים על ידה אשמועינן חדוש -

Therefore the סיפא which states מומתים על ידה must teach us a novelty; and that novelty is -

דאף אותן עריות דלא דמיין לאשת איש כמו הבהמה אמרינן נהרגת.

that even those עריות which are not similar to א"א, as a בהמה, nevertheless, the ruling is that they will be killed.

[ועיין עוד תוספות יבמות נז, ב ותוספות סנהדרין נה, ב]:

SUMMARY

The ruling of א"א משום א"א refers to both a regular א"א and an א"א from a יבם. The novelty is from א"א of a יבם. Alternately once it says וחייבין א"א עליה משום א"א there must be an additional novelty in ידה על ידה מומתין. It teaches us that even a בהמה is מומתין על ידה.

THINKING IT OVER

1. קידושין אחיו שמת is referring to אדעתא דהכי לא קדיש states that if אדעתא דהכי לא קדיש, even if אדעתא דהכי לא קדיש, there is no א"א since there is no יבום, for she may be an איילונית. Seemingly this same question can be asked if we maintain that אדעתא דהכי לא קדיש refers to the יבם. Even if אדעתא דהכי לא קדיש there is no א"א since she may be an איילונית!¹⁷

2. תוספות concludes that א"א משום א"א is referring both to יבום and regular קידושין. When the גמרא in סנהדרין asks אדעתא דהכי לא קדיש it is referring to regular case of א"א.¹⁸ Seemingly the גמרא should have asked from the case of יבום for there she will not be considered an א"א even if אדעתא דהכי לא קדיש, since an איילונית is יבום!¹⁹

¹⁷ נח"מ בד"ה בא"ד והשתא מאי.

¹⁸ See footnote # 16.

¹⁹ נח"מ ד"ה בא"ד והתם.